

Posudek vedoucího bakalářské práce

Šimon Kubala:

Letní dětské pobyty organizované Norsko-československým pomocným spolkem jako příklad transnacionálního jazykového hnízda

(Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav germánských studií, odd. skandinavistiky)

Předložená bakalářská práce se zabývá sociolingvistickou tematikou, a to zachováním češtiny u dětí československých emigrantů. Představuje aktivity Norsko-československého spolku, který od padesátých let 20. století organizoval prázdninové pobyty pro děti čs. emigrantů převážně ze Skandinávie, Německa, Rakouska a Francie. Práce argumentuje, že letní tábory sloužily jako tzv. jazykové hnízdo a napomohly k uchování češtiny v rodinách emigrantů.

Bakalářskou práci považuji za inovativní jednak volbou tématu a uchopením tématu ze sociolingvistické perspektivy. Téma poválečné emigrace Čechoslováků v Norsku diplomant zpracoval na základně málo známých spolkových písemností uložených v Národním archivu v Oslu a zaměřil se na aktivity určené pro děti emigrantů.

Práce je přehledně dělena do šesti samostatných kapitol včetně obligátního úvodu a závěru. Teoretická část nazvaná *Jazykové hnízdo* objasňuje sociolingvistické termíny jako bilingvismus, první a druhý jazyk, uchování a zánik jazyka. Rovněž vysvětluje jevy, které ovlivňují vícejazyčnost v prostředí emigrantů. Oceňuji snahu diplomanta zorientovat se ve značně rozsáhlém, a ne vždy konsistentním sociolingvistickém bádání. Diplomant čerpal z řady zdrojů – z odborných studií, uznávaných encyklopedií a kvalifikačních prací. Opíral se o práce průkopníků sociolingvistiky Einara Haugena, Joshua Fishmana a Nicolase Ostlera. Diplomant zde odvedl obrovský kus práce, i když je z textu patrné, že se sociolingvistickým bádáním blíže seznamoval až při přípravě bakalářského projektu.

V kapitolách Cíle práce a Sběr a analýza dat diplomant zdařile definoval cíle práce, výzkumné otázky a podotázky. Stručně seznámil s archivním výzkumem v Národním archivu v Oslu. Tato část by si jednoznačně zasloužila detailnější popis, např. bližší informace ke zkoumanému fondu. Uvedení tohoto klíčového zdroje až v závěrečné bibliografii umocňuje autorův výzkumný počin. A to je škoda.

Stěžejní pro práci je třetí a čtvrtá kapitola. Třetí kapitola nabízí vhled do fungování Norsko-československého pomocného spolku. Zde diplomant shromáždil řadu nových informací a detailně popsal činnost této prospěšné organizace, kterou formálně zřídily osobnosti norské politické scény, ovšem zaměřovala se výlučně na pomoc československým emigrantům. Jejich cesta do Norska přes utečenecké tábory v poválečném Německu nebyla jednoduchá a prvotní aktivity se zaměřovaly spíše na humanitární pomoc. Klíčovou roli ve spolku sehrála osobnost Anny Kvapilové, formálně sekretářka, která se však stala hybnou silou všech spolkových aktivit. Činnost Anny Kvapilové by si zasloužila samostatnou studii a naprosto chápu snahu diplomanta věnovat jejímu životnímu příběhu samostatnou podkapitolu, ovšem s ohledem na výzkumné otázky bych byla v detailech z jejího na výsost zajímavého životního osudu o něco úspornější.

Otázku kulturních a jazykově podpůrných aktivit spolku diplomant detailně rozpracoval ve čtvrté kapitole. Aktivity pro děti kategorizuje na zotavovací pobyty a na letní kulturně-jazykové tábory. Porovnáním těchto dvou aktivit ukazuje, jaký dopad měly na jazykové kompetence dětí. Analýza pak posloužila k zodpovězení výzkumných otázek.

Z formálního hlediska je práce dostatečně zpracovaná, diplomant zdařile pracuje se sekundární literaturou, řádně cituje a odkazuje převážně na zahraniční bibliografii. Z jazykové stránky je práce více méně uspokojivá, gramatické chyby a překlepy nacházím sporadicky. Dojem ze čtení práce však narušuje někdy kostrbatá stylistika, nepřesné překlady formulací a rozkolísané používání odborné terminologie. Zde uvádím několik příkladů, které by si zasloužily více redakční práce (např. s. 9. „Jádrem hnízda jsou kulturní produkty, tradiční aktivity“ spíše: kulturní aktivity, tradice; s. 10 „Dle Weinricha jde o proměnu chování jazyka“, spíše „jazykové chování“).

Závěrem mohu konstatovat, že diplomant zdařile prozkoumal historické společensko-kulturní jevy, které ovlivňovaly vitalitu a kontinuitu češtiny jako přistěhovaleckého jazyka. Věnoval se tématu, který je nejen v Norsku ale i u nás stále relevantní.

Ráda bych požádala diplomanta, aby při obhajobě konkrétněji objasnil tyto otázky:

1. Jaký postoj zaujala norská společnost k jazykovým aktivitám Norsko-československého spolku? Jednalo se o soliterní činnost československých emigrantů či se inspirovali zkušenostmi u jiných emigrantských skupin?
2. V kapitole Sběr a analýza dat zmiňujete, že k tématu by se daly uplatnit i jiné metody. Můžete být více konkrétní a objasnit, proč jste je v práci nepoužil?
3. V práci se zabýváte aktivitami pro děti čs. emigrantů v druhé polovině 20. století. Jaké aktivity pro kontinuitu češtiny pořádají v Norsku současní čeští přistěhovalci?

Závěrečné shrnutí posudku:

Předložená kvalifikační práce Šimona Kubaly je výsledkem samostatného výzkumu, svědčí o prostudování relevantní teoretické literatury a o autorově badatelském přístupu. Práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce a s ohledem na výše řečené ji jednoznačně doporučuji k obhajobě. Předběžně ji hodnotím jako **velmi dobrou až výbornou** podle průběhu obhajoby.

PhDr. Vendula Vlková Hingarová, Ph.D.

V Praze 4. 9. 2024